

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Aan de leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Onze referentie
2026-0000363999

Datum 25 september 2026
Betreft Position paper Douane t.b.v. rondetafelgesprek Dreigingsbeeld

Geachte leden van de Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid,

De Douane dankt de Kamercommissie voor de uitnodiging om haar perspectief op het Dreigingsbeeld Ondernijning Nederland (hierna: Dreigingsbeeld) toe te lichten. Vanuit haar verantwoordelijkheid voor het EU-grensoverschrijdende goederenverkeer benoemt de Douane in dit *position paper* welke dreigingen en knelpunten zij ziet bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit.¹ Tijdens het rondetafelgesprek op 7 oktober 2026 worden deze punten toegelicht en uw vragen beantwoord.

Inleiding

De Douane staat in de frontlinie van de aanpak tegen ondermijnende criminaliteit en ervaart dagelijks wat het Dreigingsbeeld gestructureerd en integraal beschrijft. Aan de EU-buitengrens en op belangrijke logistieke knooppunten ziet de Douane de invloed van criminele netwerken die goederenstromen misbruiken, publieke en private processen onder druk zetten en medewerkers proberen te beïnvloeden.

De Douane ziet ondermijnende criminaliteit vanuit drie samenhangende perspectieven:

1. De smokkel van verdovende middelen en illegale sigaretten vormen een lucratief verdienmodel voor criminele netwerken. De Douane doorbreekt dit verdienmodel door te voorkomen dat verboden middelen via Nederland de Europese Unie binnenkomen.
2. De Douane deelt haar kennis en kunde over kwetsbaarheden in logistieke processen met publieke en private partners. Zo draagt de Douane bij aan de maatschappij-brede opgave om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan.
3. De Douane ervaart zelf de dreiging van ondermijnende criminaliteit.

De Douane geeft graag gehoor aan het beroep op haar inzet tegen ondernijning en criminele activiteiten. Voldoende capaciteit en middelen zijn daarbij een belangrijk aandachtspunt. Douane is niet uitgezonderd van de taakstelling en kan geen gebruikmaken van de extra middelen voor de veiligheidsketen.

Smokkel tegengaan en kennis over kwetsbaarheden vergroten

Criminele netwerken verdienen aan de smokkel van verschillende verboden middelen, vooral verdovende middelen zoals cocaïne, cannabis en (grondstoffen voor) synthetische drugs. Ook tabakssmokkel wordt voor deze netwerken steeds aantrekkelijker. Aan de buitengrens en op belangrijke logistieke knooppunten heeft de Douane een sleutelpositie waar zij de smokkel van verboden middelen

¹ Het ministerie van Justitie en Veiligheid is op dit terrein de beleidsmatige opdrachtgever van de Douane. Het Kabinet informeert u halfjaarlijks over de voortgang van de aanpak ondernijning.

probeert tegen te gaan. In het eerste halfjaar van 2026 nam de Douane 19.332 kilogram cocaïne in beslag en zijn er veel vondsten van illegale sigaretten en tabaksproducten geweest, waaronder ruim 106 miljoen stuks sigaretten.

De Douane opereert in een complex speelveld waarin de Douane meerdere smokkelroutes en -methodes ziet. Het enorme aanbod van cocaïne en megavangsten in Zuid-Europese landen onderstrepen het belang van Europese samenwerking, waarin Nederland een leidende rol heeft.

Douane attachées op strategische locaties versterken de samenwerking met lokale douaneautoriteiten, bouwen duurzame relaties en faciliteren de uitwisseling van operationele informatie. Door lokale autoriteiten in bron- en transitlanden te trainen, kunnen zij drugs beter signaleren en onderscheppen voordat deze Nederland of de Europese Unie bereiken. Daarmee vergroten zij de weerbaarheid van Nederland tegen dreiging van ondermijnende criminaliteit.

Tegelijkertijd vereist het risico op drop-off blijvende alertheid in kleinere Nederlandse havens. Als maatschappelijk verantwoordelijk overheidspartner deelt de Douane haar kennis en kunde om kwetsbaarheden in logistieke processen samen met publieke en private partners te identificeren en aan te pakken.

Toenemende druk van criminele netwerken op de Douane

De Douane moet haar organisatie beschermen tegen de dreiging van ondermijnende criminaliteit. Aanhoudingen van Douanemedewerkers in verband met corruptie tonen aan hoe concreet die dreiging is: criminele netwerken zoeken toegang tot informatie en beveiligde processen en zetten medewerkers onder druk. Daarom zijn structurele investeringen in veiligheid, integriteit en weerbaarheid noodzakelijk. De Douane heeft hiervoor een breed instrumentarium ontwikkeld, gericht op zowel de cultuur (bewustzijn, voorbeeldgedrag, openheid) als de organisatiestructuur (beleid, processen en systemen).

Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland

Het Dreigingsbeeld is een gezaghebbend strategisch product voor de koers en verdere ontwikkeling van de ondermijningsaanpak. Maatregelen tegen criminele netwerken kunnen tegelijk de weerbaarheid vergroten tegen statelijke actoren die deze netwerken steeds vaker inzetten.

De Douane moet haar aanpak voortdurend aanpassen. Het dreigingsbeeld bevestigt dat interventies niet alleen op vangsten moeten zijn gebaseerd, maar ook moeten anticiperen op (terugkerende) trends zoals drop-off, inwassen en chemische camouflage van cocaïne en smokkel via privévluchtvaart. Criminele netwerken passen zich snel aan en benutten structurele kwetsbaarheden. De Douane moet daarom ook anticiperend en wendbaar opereren.

Knelpunten in de aanpak

Mijn eerste zorgpunt is de groeiende geweldsbereidheid van criminele netwerken en de druk die zij op de Douane als organisatie en op individuele medewerkers uitoefenen. De bescherming van onze medewerkers en de veiligheid van de Douaneorganisatie hebben absolute prioriteit. Noodzakelijke maatregelen, zoals periodieke screening en een sterke informatiepositie om individuele kwetsbaarheden te verminderen kosten echter veel tijd om in te voeren.

Kabinetsbrede aandacht voor ondermijnende criminaliteit moet helpen deze maatregelen versneld te implementeren en integraal in de publieke sector te verankeren. Daarnaast heeft de Douane passende middelen nodig om medewerkers en organisatie daadwerkelijk te beschermen.

Datum

25 september 2026

Onze referentie

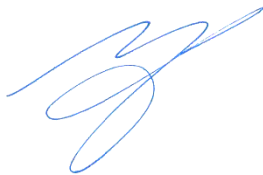
2026-0000363999

Mijn tweede zorgpunt is dat de Douane, ondanks haar cruciale bijdrage aan de aanpak van ondermijning, formeel niet wordt beschouwd als schakel in de veiligheidsketen. Daardoor valt de Douane onder de taakstelling en moet zij substantieel bezuinigen, terwijl haar bijdrage aan de ondermijningsaanpak juist om continuering en intensivering vraagt. Daarnaast profiteert de Douane niet van extra middelen die beschikbaar zijn gesteld voor het versterken van de veiligheidsketen. De Douane kijkt naar slimme en effectieve werkwijzen, maar efficiëntie alleen lost dit spanningsveld niet op. Ondermijning vraagt juist om denken buiten bestaande kaders en extra inzet voor de gezamenlijke opgave.

Ondermijning is een maatschappij-brede opgave

De aanpak ondermijning is een maatschappij-brede opgave waarin veel partijen een rol spelen. Door haar werkzaamheden ziet de Douane dagelijks de impact van georganiseerde ondermijnende criminaliteit; dat geldt niet voor elke publieke en private partners. Een effectieve aanpak vereist dat publieke en private partners zich blijvend bewust zijn van hun aandeel. Ook uw Kamer heeft een belangrijke rol om criminogene effecten consequent mee te wegen in wetgeving. Alleen met blijvende aandacht binnen overheid en samenleving, nationaal en internationaal, kan Nederland ondermijnende criminaliteit effectief weerstaan.

Hoogachtend,

Mr. N.T. van Schelven
Directeur-Generaal Douane